

OBRENOVIĆ • RADOVANOVIĆ • VITOROVIĆ • RUS • SLIPČEVIĆ

KARTON SITI

OBRENOVIĆ • RADOVANOVIĆ • VITOROVIĆ • RUS • SLIPČEVIĆ

KARTON SITI

2016.

**Željko Obrenović, Nemanja Radovanović,
Željko Vitorović, Gašper Rus, Miroslav Slipčević**

Karton siti

Edicija: NOVI HORIZONTI #8

Izdavač: Modesty stripovi
www.modestystripovi.com

Urednik: Živojin Tamburić

Prava za ovo izdanje: © Živojin Tamburić

Prava u celini: © Željko Obrenović, Nemanja Radovanović,
Željko Vitorović, Gašper Rus, Miroslav Slipčević

Predgovor 1: © Pavle Zelić

Predgovor 2: © David Hine

Dizajn naslovne strane: Dejan Sedlan

Grafički dizajn: zmcomics

Štampa: Colorgrafx

Tiraž: 200

ISBN: 978-86-80306-01-8

Sva prava ostaju sa nosiocima autorskih prava i potpuna ili delimična reprodukcija ove knjige mora se dogovoriti sa nosiocima autorskih prava.

Karton siti je plod fikcije i svaka sličnost sa stvarnim događajima i likovima ima isključivo umetničku svrhu.

Sadržaj

Izmeštena realnost - predgovor, Pavle Zelić I

Papirni meci - predgovor, Dejvid Hajn III

Stripovi

Karton siti 1

Željko Obrenović, Željko Vitorović

Najbolji čovekov prijatelj je - pas 47

Željko Obrenović, Nemanja Radovanović

Muzej dubreta 59

Željko Obrenović, Željko Vitorović

Otrovnica 71

Željko Obrenović, Nemanja Radovanović

Za tebe 85

Željko Obrenović, Željko Vitorović

Smrt je kliše 95

Željko Obrenović, Gašper Rus

U ime oca 109

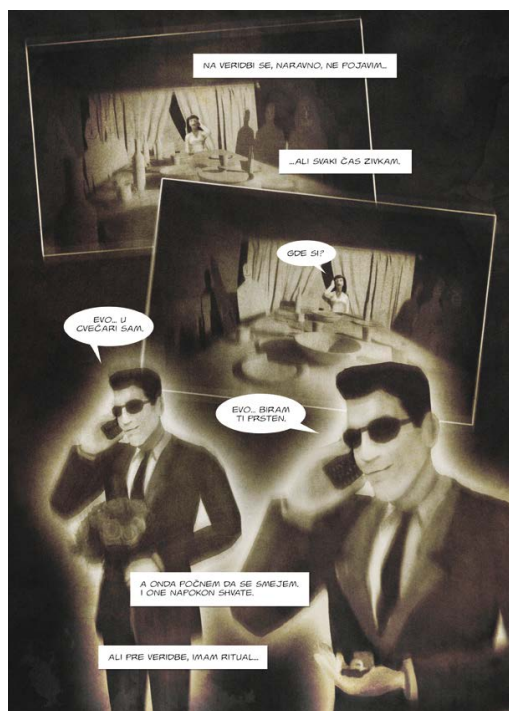
Željko Obrenović, Miroslav Slipčević - Mimi

BIOGRAFIJE 114

Izmeštena realnost

U meće pisanja kratkih literarnih formi je dobro poznato i prepoznato u književnoj teoriji i kritici, ali je pak kratka strip forma, ako izuzmemo kaiševe u dnevnoj štampi, mnogo manje opisana retka zverka, kojoj vredno posvetiti vreme i pažnju, naročito u slučaju ove kolekcije radova pisca i scenariste Željka Obrenovića. Ovaj mastermajnd iza serije veoma lepo ilustrovanih pripovesti na uistinu neuobi-

Kompaktno pripovedanje

čajen i hvalje vredan način gradi sa celim timom crtača jedan samo naizgled poznat, a u suštini izmešten od dosadne stvarnosti, autentičan i samodovoljan umetnički univerzum.

Šta je to što povezuje svet bliske budućnosti u kojem je podela svetskih sila, sa Kinom i Indijom na čelu, očekivana, ali svejedno radikalno osvežavajuća, i gde jedna krava kroji sudbinu naroda i vera sa recimo intimnom pripovesti

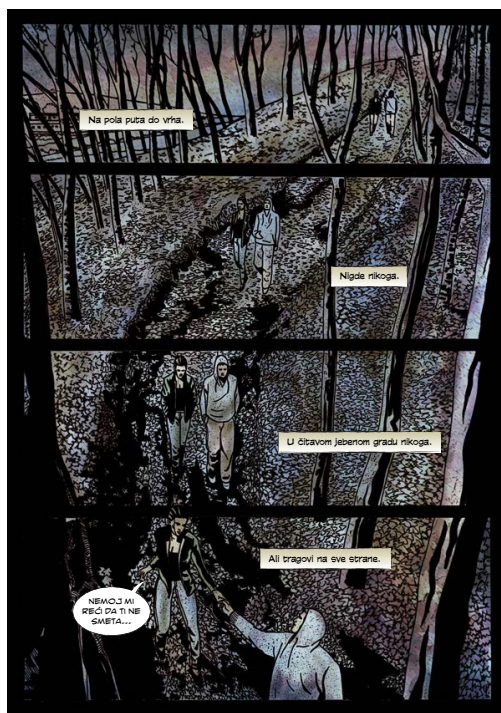
koja kroz samo jedan telefonski razgovor ruši čitave unutrašnje svetove, ili razigranom skaskom o slučajnostima iz kojih se rađa ljubav pa konačno, i kontemplacijama na temu evolucije planete kroz zagađenost ili konačno jezivom pričom smeštenom ceo vek unazad u doba I svetskog rata? Samo naizgled malo toga, ali je Obrenovićeva poetika u svojoj suštini zao-kružena u jednom neverovatno obimnom skupu čiji je najmanji zajednički sadržalac objektivni kvalitet pripovedanja i naročito – preokreta. Poentiranje na kraju skoro svake epizode ove svojevrzne stripovske *Zone sumraka*, taj konačni okretaj zavrtinja je nešto što počinjete da iščekujete kako čitanje odmiče, i nijednom ne razočarava, naprotiv!

Sa druge strane, u samom toku priča, a neretko su i čitave takve, postoji mnoštvo dijaloških sekvenci, za koje će vam svaki strip autor reći

Neočekivani preokreti

da su smrt za dinamiku. Pa ipak, Obrenović i crtački kolektiv koji čine Vitorović, Radovano-
vić, Rus i Mimi uspevaju da veštom režijom,
konstantnim izmenama rakursa, ekspresija i sa

Vešto režiranje

mного, много gestikulacije učine svaki od tih
razgovora stripovski uzbudljivim. Ipak, ništa to
ne bi vredelo da replike koje akteri razmenjuju
nemaju toliko prefinjene višeslojnosti, ne

gubeći išta od životnosti koja ih čini realnim i
uverljivim.

Kažu da slika vredi hiljadu reči, ali to nije tačno,
ne zaista, i strašno ograničeni izražajni kapa-
citet u kojem Obrenović gradi zaplete vredne
čitavih romana, recimo u fantastično-hororistič-
noj *Otrovnici*, a ponajviše u izvanrednoj, možda
i ponajboljoj priči - *Smrt je kliše* pokazuje da i
te kako ume da se snađe i sa samo nekoliko
rečenica kaže više nego drugi kroz stotine.
Udarac u stomak koji je tako čest u njegovim
malim remek-delima je pokazatelj da se sa
samo nekoliko pripovedačkih oruđa na raspo-
laganju, i na tek par strana itekako može stvoriti
emocionalni odgovor ravan onom za koji se
čitaoci u nekim drugim delima spremaju čitajući
satima i satima.

Možda najveća vrednost svega sadržanog
u ovom izdanju jeste ponovna čitljivost. Jer,
mного toga nećete ni spoznati u prvom naletu
koji vas vozi slalomom kroz dramu i uzbude-
nja i u kojem nemate vremena da zastanete i
divite se pažljivo iznijansiranim ekspresijama
aktera, različitim ali komplementarnim crtačkim
stilovima ili kolorom (by Stanković, Radovano-
vić i Sedlan) koji gradi atmosferu. Očigledan
trud svih uključenih, iako nedvosmislen i na
prvo čitanje, u punoj meri može se spoznati
tek dubljom analizom, a *Karton Siti* tako nešto
svakako zaslužuje, i to poverenje i ulaganje
višestruko nagrađuje.

Pavle Zelić, pisac, stripski scenarista i kritičar
(*Peščana hronika*, *Družina Dardaneli*)

Papirni meci

Sa radom Željka Obrenovića najpre sam se susreo preko Fejsbuka, tog esencijalnog modernog medija za komunikaciju. Strip koji mi je poslao bio je priča o ubistvu u kojoj je žrtva ljubav, a dokaz izdaje je tuba paste za zube. Priča se bavila navođenjem na krivi trag, literarnom majstorijom. Ali bilo je to više od vašarskog trika. Kad je iluzija razotkrivena, mi shvatamo da je izrečeno nešto duboko.

Ova zbirka opravdava očekivanja podstaknuta tom ranom pričom, a narativi su se još jednom pokazali enigmatičnim i kompleksnim. Naslovna priča, *Karton siti* oslikava alternativnu budućnost u kojoj je super krava, koju je stvorila švajcarska fabrika čokolada, izazvala smrt svih krava širom sveta i globalni rat. To je apsurdna, naučnofantastična, špijunska priča, nadrealna, nemoguća, a opet potpuno uverljiva. Ona uspešno razotkriva koruptivnu i samodestruktivnu prirodu nacionalne politike, genetske manipulacije i kapitalističke ekonomije. Karton siti iz naslova je neugledna naseobina koja udomljava neukorenjene žrtve tranzicije "van sistema", ali je takođe i metaforična konstrukcija u kojoj se ogleda krhkost globalnog društva u kojem svi živimo.

Prema Čehovu, kada se pištolj pojavi u prvom činu, on mora da opali...

Obrenović konstantno flertuje s filmovima. Kineske četvrti se dotakao u *Karton sitiju*, a u *Čovekov najbolji prijatelj je – pas* dva lika, koji mogu biti blizanci, ili možda dve verzije iste osobe, sprovode konfuzni dijalog u kojem se muče da imenuju glumce i zaplet, dok se pamćenje i identitet gube u višesmislenoj izmaglici. Višesmislenost se proteže i na polni identitet, kao i na moralnost. Da li ovi likovi lažu jedan drugoga ili obmanjuju sami sebe?

U *Muzeju đubreta* par luta predelom uništenim nuklearnom nesrećom. Ovoga puta konfuzija se tiče Prustovog citata koji je pogrešno pripisan Foberu. U delu *U potrazi za izgubljenim vremenom* Prust je osetio talas prijatne nostalgije izazvan ukusom Madlen kolača. Ovde su sećanja podstaknuta pivskom flašom, paklicom cigareta i promišljanjem budućnosti u kojoj, umesto da ugleda parčiće đubreta razbacane po prirodi, "Naše dete će hodati kroz đubre i posmatrati parčiće prirode."

Sumorna misao...

Otrovnica je osvetnička priča s preokretom u svom zmijskom repu i možda najkonvencionalnija od svih priča, ali *Za tebe* još jednom zaranja u krizu identiteta dok protagonista naizgled prati zaplet koji je pismom poslao sam sebi. Njegovo ime je Marko Ven, drugi od tri junaka u ovoj zbirci s tim imenom, a možda je to i Obrenovićev pseudonim? "Ven" je digitalna valuta koja se izvorno koristila na društvenim mrežama, Hab kultura. Lik Ane Pavlove je u potrazi za Alt Kaltom i u ovom trenutku osećam kako mi autor ozbiljno petlja po glavi.

U *Smrt je kliše* još jedan Marko se vozi ka sudbini koja kao da je uobličena tekstem Kurta Kobejna. Priča je izvrsne kompozicije i egzekucije, a sudbina likova je podjednako neminovna kao i u slučaju sačmare prislonjene na glavu.

...bez obzira da li je pištolj opalio van pozornice...

Knjigu zatvara *U ime oca*, još jedna osvetnička priča, a metak ovoga puta putuje puno godina pre nego što će naći svoju metu.

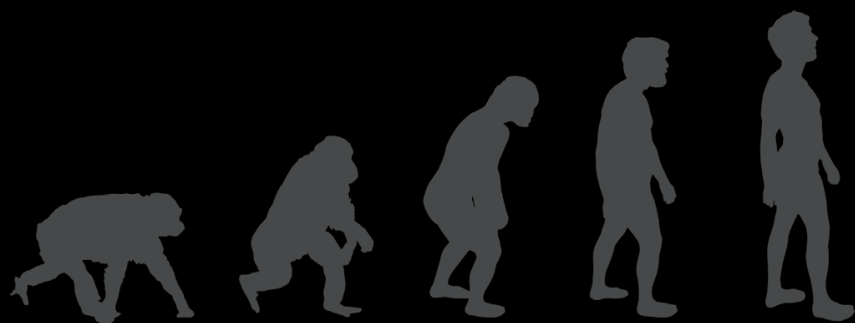
Sve ove priče su intimne i lične, pa opet iskazuju i univerzalne istine o prirodi ljudskog

soja. Prepune su očitih koincidencija, ali sa sigurnošću mogu da kažem da je svaki primer sinhroniciteta tvoren sa ogromnom svrhom. Pozivam te, čitaocu, da sam istražiš slojeve značenja.

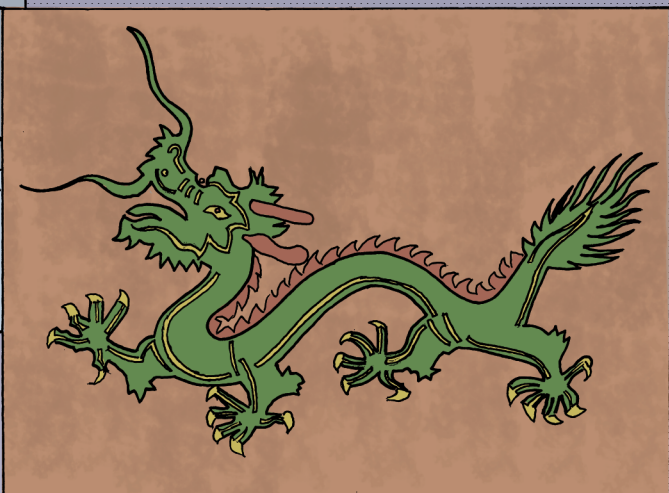
...ili ti je prislonjen na glavu...

Dejvid Hajn, pisac i stripski scenarista
(*Strange Embrace*, *Silent War*,
The Bulletproof Coffin, *X-Men*, *Daredevil*)

KINESKO-INDIJSKI RAT POČEO
JE PREKO NOĆI, A TREBALO JE
DOBRE TRI GODINE DA SE
OTISNUTE DOMINE UMIRE.

...A SVE OSTALE DRŽAVE POSTALE
SU NJIHOVE KOLONIJE.

KAD TO NIJE DELOVALO KAKO TREBA
(JEDNI SU DOBILI VIŠE KOPNA, A DRUGI
VIŠE OKEANA), POMERILI SU EKVATOR.

KAD NAPOKON JESU,
KINEZI I INDIJCI PODELILI
SU PLANETU PO POLA,
DUŽ EKVATORA...

A SVE JE POČELO S MRTVIM KRAVAMA.

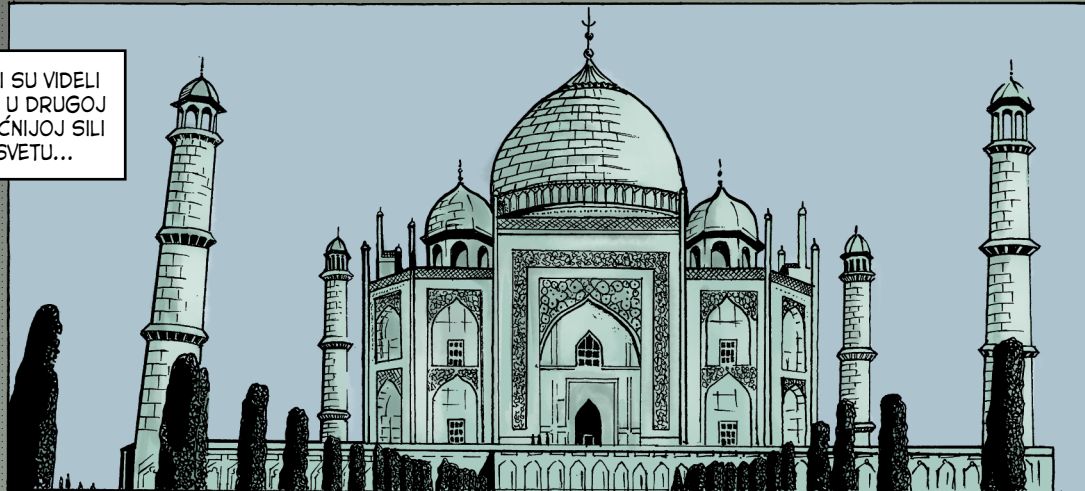
U ISTOM TRENTUKU, SVE
KRAVE OVOG SVETA UDAH-
NULE SU VAZDUH, ZATIM
SU IZDAHNULE.

KARTON SITI

SCENARIO:
ŽELJKO OBRENOVIĆ
CRTEŽ:
ŽELJKO VITOROVIĆ
KOLOR:
FILIP STANKOVIĆ

INDIJCI SU VIDELI
KRIVCA U DRUGOJ
NAJMOĆNIJOJ SILI
NA SVETU...

...A KAKO SU IMALI VIŠE OD
MILIJARDU LJUDI I ATOMSKU
BOMBU JOŠ OD 1947, NIJE IM
BILO TEŠKO DA POČNU RAT.

A KINA - DRUGA PRIVREDA SVETA
PO UKUPNOM BDP-U, TAKOĐE S
JAČE OD MILIJARDU DUŠA I TAKOĐE
S ATOMSKOM BOMBU U POSEDU -
NIJE OKLEVALA DA UZVRATI.

NIKO NIJE STIGAO DA SE BAVI DOKAZIMA,
ČINIO SE DA JE MOTIV DOVOLJAN...

...A KAD JE RAT ODMAKAO, NAŠLI SU
SE DOKAZI, A I KRIVCI. KOJI, GLE ČUDA,
NISU BILI KINEZI. VEĆ ŠVAJCARCI.

ŠVAJCARSKA JE PRE RATA RADILA
NA TOME DA POSPEŠI PRODAJU
MILKA ČOKOLADA U ZEMLJAMA
TREĆEG SVETA.

VRŠILI SU GENETSKE EK-
SPERIMENTE KAKO BI DOBILI
TELE LJUBIČASTE DLAKE.

EKPERIMENT JE
NAPOKON USPEO,
A DA LI JE URO-
DIO PLODOM,
NE ZNA SE...

...JER JE SINHRONO
S ROĐENJEM PRVOG
LJUBIČASTOG TELETA...

...UMRLA ČITAVA SVETSKA
POPULACIJA KRAVA.

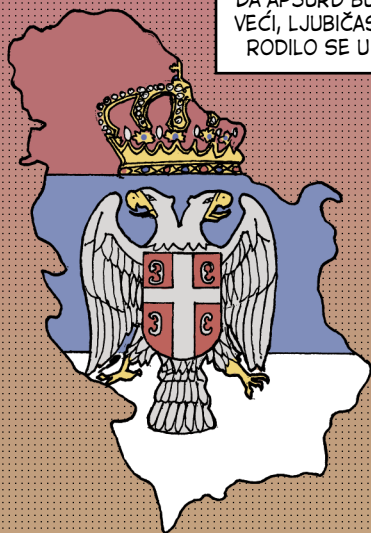

A ONDA JE POČEO RAT I NIKO VIŠE NIJE MARIO ZA ČOKOLADE, PA MAKAR I ŠVAJCARSKE.

KADA SE NAPOKON OTKRILLO ŠTA SE ZAPRAVO DESILO I KO JE PRAVI KRIVAC, NIKOGA VIŠE NIJE BILU BRIGA.

DA APSURD BUDE JOŠ VEĆI, LJUBIČASTO TELE ROKILO SE U SRBIJI.

SLOBODNO SE ŠETALA OD ULICE DO ULICE, OD PARKA DO PARKA, OD KRAJA GRADA DO KRAJA GRADA.

KO JE ŽELEO, SLIKAO SE S NJOM.

KO JE HTEO, HRANIO JU JE.

ALI NIKO JE NIJE POVREDIO. NIKO SE NE BI USUDIO. MALO LI JE JEDAN RAT IZAZVAN KAUCIDOM?

JUTRO JE POČELO PRERANO, S TIPOM KOJI JE
STAJAO NAD KREKETOM I POKUŠAVAO DA ME PRO-
BUDI KUCKAJUĆI PIŠTOLJEM O FLAŠU VILJAMOVKE.

POŠTO MU TO NIJE POŠLO ZA RUKOM,
SLUČAJNO JE PIŠTOLJEM ZAKAČIO
FLAŠU I ONA SE OTISNULA KA PODU...

...KOJI JU JE SPREMNO DOČEKAO.

PRASAK JE BIO DOVOLJAN DA OTVORIM OKO...

PROBAO BIH
SA DRMANJAM, ALI
PLAŠIO SAM SE
ZARAZE.

TO
ODELO...

...ŠTO JE ULJEZ I ŽELEO.

ŠEF INDIJSKOG DB-A
NADLEŽNOG ZA OVAJ
KRAJ SVETA.

2012.

BIO JE U PRAVU. TEŠKO DA NEKO
NIJE ČUO ZA NJEGA, A MALO JE
ONIH KOJI SU GA VIDELI.

DA NE KAŽEM, PREŽIVELI.

KAD SRETNETE LJUDE
POPUT NJEGA, ČAK I AKO
NE ZNATE KO SU...

2017.

...NEŠTO VAM GOVORI
DA JE BOLJE DA OB-
ORITE POGLED...

2020.

...I POTISNETE TO
SEĆANJE TAMO GDE
GA NIKO, PA NI VI,
NEĆE NAĆI.

2026.

PRIHVATIO SAM FASCIKLU,
ALI JE NISAM OTVORIO. NIJE
BILO POTREBE - NISAM ZA-
INTERESOVAN. NISAM ČAK
NI BIO DETEKTIV.

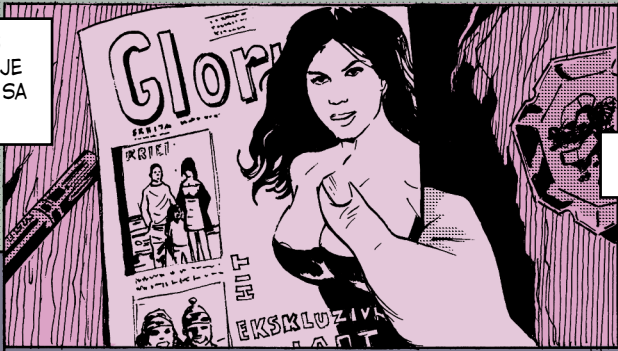
NOVINAR BEDNOG TABLOIDA
KOJI JE IGROM SLUČAJA REŠIO
SLUČAJ KIDNAPOVANJA DETETA
NE-BIH-DA-IMENUJEM PEVALJKE.

ZAPRAVO SAM SPAVAO PRED NJENOM KUĆOM
ČEKAJUĆI DA JE USLIKAM S NOVIM TIPOM...

...KAD JE NAIŠLA NJENA SESTRA,
BABA-DEVOJKA KOJA SE PREVIŠE
VEZALA ZA SESTRICA I REŠILA DA GA
ODVEDE U POODOŽU ŠETNJU.

KAKO BILO, UMEMO S
NOVIM TIPOM, PEVALJKA JE
NA NASLOVNICI ZAVRŠILA SA
MNOM I DETETOM.

IZJAVE ZAHVALNOSTI
I OSTALO.

KAD SU PRVI HONORA-
RI OKASNILI, A BROJ
I-MEJLOVA OD LJUDI
KOJI SU TRAŽILI PO-
MOĆ PORASTAO, MRTAV
LADAN SAM PRIHVATIO.
JEDAN-DVA. PRE,
JEDANAEST-DVANAEST.

NO, SVAKAKO NISAM BIO EKSPERT
KOJI BI NA BILO KOJI NAČIN MO-
GAO DA POMOGNE ČOVEKU KAKAV
JE ALFA. ŠTA GOD BILO, SMRDE-
LO JE. A NIJE MOJE ODELO.

PRE NEGO ŠTO
BILO ŠTA KAŽEŠ,
DVE STVARI.

PRVA, POTREBAN
SI NAM JER JE STVAR
DELIKATNA I NE ŽELIMO
DA ZNAJU DA ISTRA-
ŽUJEMO.

DRUGA, NAREDNJIH
GODINU DANA NEĆEŠ
MORATI DA RADIŠ.
U REDU?

KAO ŠTO REKOH,
SVE INFORMACIJE SU
UNUTRA. ZAJEDNO S
MOJIM BROJEM.

PRE NEGO ŠTO
PRISTANEM...

IZ KECA ME
JE UBEDIO.

MILKA. MILKA
JE SLUČAJ.

